

2. Колодійчук І. А., Куртяк М. Б. Соціально-економічні передумови переходу до зеленої економіки в регіонах України. *Регіональна економіка*. 2024. №2. С.67-75.
3. Жук П.В. Територіальний розвиток, природне довкілля, економіка: наукові розвідки: монографія. Львів, 2023. 257 с.
4. Екологічні наслідки війни в Україні та перспективи зеленої реконструкції. ОЕСР: сайт. 2022. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/environment/a7bd20e4-uk>

КЛАСИФІКАЦІЯ НАУКОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Галайко А.Є., здоб. ВО
Лисак Г.Г., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

У сучасних умовах господарювання стійкий фінансовий стан суб'єктів господарювання обумовлюється їхньою здатністю залучати фінансові ресурси та виконувати прийняті фінансові зобов'язання перед різними кредиторами та інвесторами. Крім того, він залежить від основних його фінансових характеристик. А саме – від ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності, рентабельності та ділової активності.

Наразі, фінансова стабільність оцінюється на основі показників фінансової незалежності та забезпеченості низьколіквідних активів джерелами їх формування. Разом з тим, ці показники не дають повну характеристику фінансовому стану, відповідно до наявним визначенням.

Крім даного підходу, в практиці оцінку фінансового стану здійснюють за допомогою інтегрального показника, побудованого на основі методів множинного дискримінантного аналізу або експертних оцінок. Але, на нашу думку, ці підходи мають свої недоліки.

Так, змістовна інтерпретація інтегрального показника найчастіше неможлива. А це, в свою чергу, ускладнює його використання в аналізі та прийнятті управлінських рішень. Крім того, різноманіття дискримінантних моделей свідчить про недостатню якість отриманих статистичних результатів.

Дослідження існуючих класифікацій наукового інструментарію аналізу фінансового стану виявило відсутність чітких ознак, граничну спільність виділених груп методів та інші недоліки. Так, досить часто пропонується класифікація інструментарію економічного аналізу загалом, але з оцінки фінансового стану підприємства. В інших випадках використовується еволюційний підхід або вирізняються досить широкі класи. Вважаємо, існуючі класифікації не дозволяють досліджувати переваги та недоліки всіх підходів та методів оцінки фінансового стану.

Узагальнення думок науковців з цього питання, дало змогу запропонувати класифікацію наукового інструментарію оцінки фінансового

стану за певними ознаками. Пропонуємо наступний варіант класифікації наукового інструментарію оцінки фінансового стану:

- за типом вихідних даних (якісні, кількісні, змішані);
- за характером вихідних даних (нефінансові, фінансові, змішані);
- за типом показників (абсолютні, відносні);
- залежно від ступеня інформативності способу перетворення вихідних даних (просте порівняння абсолютних показників, аналіз абсолютних коефіцієнтний аналіз);
- за орієнтацією у часі (ретроспективні, прогнозні);
- за характером моделі, на якій заснований метод (статичні та динамічні);
- за ступенем охоплення різних аспектів діяльності (балансові, комплексні);
- за системністю (прості, інтегральні);
- залежно від наявності змістовного обґрунтування інтегрального показника (змістові, формальні);
- за характером інтегрального показника (рангові, бальні та континуальні);
- за способом визначення системи показників, їх ваги та функції інтегрального показника (експертно-нормативні, групові рейтингові, статистичні методи факторного моделювання);
- за видом інтегральної функції (лінійні методи, методи відстаней).

Вважаємо, визначені групи розкривають сутність методик і дозволяють чітко представляти їхні переваги та недоліки. Вважаємо, такий підхід сприятиме розробці більш науково обґрунтованих та якісних методів оцінки фінансової спроможності.

В ході дослідження нами були визначені певні переваги та недоліки основних груп інструментів оцінки фінансового стану. Так, перевагою абсолютних методів були визначені їхні мінімальні обчислення. Тоді як їхнім недоліком є неможливість оцінки основних його фінансових характеристик та їхньої динаміки.

Щодо коефіцієнтного підходу, - він дозволяє оцінити рівень фінансових характеристик та їх динаміку. Класичний підхід до оцінки платоспроможності та фінансової стійкості полягає в аналізі фінансових коефіцієнтів ліквідності та стійкості, що розраховуються на основі балансу. Однак, головним недоліком даного підходу – статичний характер показників, що використовуються в алгоритм розрахунку.

Крім того, наразі, нормативні обмеження коефіцієнтів необґрунтовані. Саме це обумовлює не тільки їх різноманітність, але й їхню невідповідність статистичним даним. Дослідження показують, що є певна суперечність між стандартними нормативами та результатами статистичних досліджень.

Вивчення офіційних методиках різних років показало, що неодноразово робилися спроби доповнити статичні класичні показники характеристиками оборотності і рентабельності. Ці методики були по суті досить прості, однак не давали можливості отримати однозначні висновки у разі протиріч між різними показниками.

Цей недолік мінімізується в інтегральних методах. Наразі, в практиці використовують різні способи інтегрування, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Найчастіше використовують систему балів залежно від значень тих чи інших показників, а інтегрування полягає лише у підсумовуванні цих балів. Інший спосіб – усереднення нормованих показників. Однак і першому, і в другому разі існують недоліки: відсутність обґрунтування нормативів та вибору ваг; не враховується взаємозалежність показників при формуванні інтегрального показника.

Проблема нормативних значень певним чином вирішується у групових (рейтингових) методах. Їх основна перевага - відсутність потреби у нормативах. Однак, вони дозволяють встановити груповий рейтинг підприємства, але не рівень його фінансового стану. І це – головний недолік даних методів. Може вийти так, що всі обрані підприємства неплатоспроможні, тоді метод покаже лише хто з них менш неплатоспроможний. Найчастіше в практиці використовують метод суми місць (рангів) та метод відстаней. Кожен із цих методів має формальне обґрунтування, проте всі визначені недоліки зберігаються і в них.

Більш обґрунтованим для отримання інтегрального показника є використання статистичних методів. Їх загальними недоліками є певна проблема репрезентативності вибірки та лінійний характер моделей. Бо саме вони обмежують можливості обліку складних залежностей.

Головною перевагою якісних методів є здатність виявляти передумови погіршення фінансового стану до того, як відбулися кількісні зміни у звітності. Однак, на практиці, фахівці, використовуючи ці методи часто зловживають методом експертних оцінок щодо значимості тих чи інших якісних чинників, системою присвоєння балів тощо. Крім того, майже в будь-якій якісній методиці доводиться використовувати кількісні параметри. А це суттєво зменшує наукова обґрунтованість отриманих висновків.

Виходячи із результатів аналізу переваг та недоліків інструментарію оцінки фінансового стану, вважаємо доцільним перехід від незв'язаної сукупності показників до системи показників, що формуються за єдиним принципом.

Нами пропонується удосконалити методику оцінки поточного фінансового стану, що базується на трикомпонентному показнику типу фінансової ситуації шляхом об'єднання її з нормативно-коефіцієнтним підходом. На нашу думку, система показників, що має бути використана, вирішить проблему кількісного і якісного різноманіття показників фінансового стану.

Такий підхід ґрунтується на можливості характеризувати ліквідність активів та терміновість погашення зобов'язань на якісному рівні, незалежно від того, відомо чи немає значення відповідного кількісного вимірника. Виходячи з цього, розраховуються показники ліквідності балансу як відношення між відповідними групами активів та пасивів. Обґрунтовується необхідність і достатність розрахунку показників забезпеченості як співвідношень лише між накопиченими у наростаючому підсумку по зменшенню або зростанню

ліквідності та терміновості активами та пасивами. Кожна накопичена група активів порівнюється з кожною накопиченою групою пасивів, що дозволяє виявити, якою мірою і чим забезпечені активи чи пасиви. Таким чином формується саме система показників забезпеченості, а не сукупність незалежних показників.

Вважаємо, методика, що пропонується, дасть можливість отримувати характеристику ліквідності активів та терміновості погашення зобов'язань на якісному рівні незалежно від того, відомо чи немає значення відповідного кількісного вимірника.

На нашу думку, запропонований підхід дозволить отримати наукове обґрунтоване загальне уявлення про фінансовий стан підприємства та його динамку.

ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПДВ В УМОВАХ ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Ганзюк С.М., канд. екон. наук, доц.

Зотік В., здоб. ВО

Луценко К., здоб. ВО

Дніпровський державний технічний університет

Податки є найважливішою групою доходів державного бюджету та відіграють суттєву роль для існування самої країни. Податки являють собою обов'язкові платежі фізичних та суб'єктів підприємництва до центрального і місцевого бюджетів у порядку і на умовах згідно законодавства. Усі податки та збори в Україні, як відомо, розподіляються на загальнодержавні та місцеві. До загальнодержавних відносяться: податок на прибуток підприємств; податок з доходів фізичних осіб та військовий збір; єдиний соціальний внесок; податок на додану вартість; акцизний збір; екологічний податок; орендні платежі. Основними місцевими податками та зборами є наступні: податки на нерухоме майно; єдиний податок; податок з паркомісця; туристичний збір [1].

Війна на території України зумовила внесення змін до Податкового Кодексу з метою адаптації до нової економічної реальності. Однією з особливостей стало оподаткування ПДВ для платників єдиного податку третьої групи за ставкою 2% від доходу. Зміни щодо ПДВ також стосувалися і стимулювання збільшення підтримки Збройним Силам України, іншим воєнізованим формуванням, у тому числі підрозділам територіальної оборони [2]. Внаслідок внесення змін до Кодексу передбачено, що протягом дії правового режиму воєнного стану не вважаються використаними в неоподатковуваних ПДВ операціях або операціях, що не є господарською діяльністю, товари, придбані в оподатковуваних ПДВ операціях, але знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили [2]. Це означає, що у випадку знищення або втрати майна, відсутній обов'язок нарахування «умовних» податкових зобов'язань з ПДВ, а також зберігається право на